Den första svenska blåkopian.

I Blad för Bergshandteringens Vänner 1923 (sid. 221) har jag lämnat ett meddelande om av Överingeniör Gustaf Jansson år 1878 förfärdigat blåkopiepapper och därav framställd blåkopia, vilket ägde rum å Ingeniör Gustaf Uhrs Konstruktionsbyrå i Lindesberg. Det ansågs troligt att denna blåkopia var den första i Sverige. Till ytterligare belysning av denna fråga har Överingeniör K. J. Sunström meddelat följande. Preparerat papper för blåkopiering av ritningar hemfördes från Paris till Åkers styckebruk något av åren 1876 eller 1877 av Brukspatron A. von Stockenström. Papperet visade sig emellertid vid användning skadat och obrukbart. Under sensommaren 1878 erhöll Ingeniör Sunström av Fil. Dr Gustaf de Laval, som då vistades vid Hagfors bruk i Värmland för utförande av experiment vid Bessemerprocessen, en liten rulle blåkopiepapper av franskt ursprung, inköpt i Fritzes bokhandel i Stockholm. Själv uttalade de Laval misstro till detta sätt att framställa ritningar, men överlämnade rullen till Ingeniör Sunström, som efter att hava bortkastat större delen av papperet såsom ljusskadat av det innersta i rullen gjorde några blåkopior, av vilka en blivit tillvaratagen och för några år sedan skänkts till Tekniska Museet. D:r de Laval bibehöll i åtskilliga år sin motvilja mot blåkopiering av ritningar, och det var troligen först ett stycke in på 1880-talet, som han i detta stycke fann sig böra följa med i utvecklingen.

Ifall någon ännu äldre här i Sverige gjord blåkopia än den ovan omnämnda finnes bevarad, blir man å Tekniska Museet tacksam att därom erhålla upplysning.

C. S.

Den första vattenledningen?

I den nyligen utkomna »Boken om Skåne», lämnar författaren, Fil. Dr Hans Wåhlin, följande meddelande: »Ett nu helt utplånat minne av Malmö stads rikedom och företagaranda var den ända till 1800-talets mitt fungerande vattenledning, som anlades på 1580-talet, tvåhundra år innan någon av det dåvarande Sveriges städer fick samma bekvämlighet. Från en bäck nära den plats, där Pildammarna nu ligga, fördes vattnet i underjordiska rör till en samlingsbassäng på Stortorget, den så kallade vattenkonsten, och vidare genom andra rör ut i kringliggande gårdar». I Nordisk Familjebok, 17. bandet, 1902, står att läsa: »År 1867 igenfyllde man den gamla öster om den forna högvakten belägna, 1582 i sammanhang med stadens äldsta vattenledning från Pildammen anlagda vattenreservoaren (»vattenkonsten»)». Att Malmö stad skulle ha ägt en vattenledning tvåhundra år före någon annan här i landet, torde dock icke vara riktigt.

År 1649 anlades nämligen en vattenledning i Uppsala, som sedermera förbättrades av Olof Rudbeck. Denna vattenledning byggdes egentligen för Uppsala slotts räkning, men Rudbeck uppgjorde en plan till ett vattenledningssystem för hela staden. Ledningarna voro liksom de i Malmö av trä, och representerade en längd av nära tre kilometer. Staden underhöll emellertid ej denna vattenledning och Rudbeck ensam kunde icke bekosta underhållskostnaderna, utan vattenledningen förföll redan på 1670-talet.